

Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarni eshitish idrokini rivojlantirish usullari

Nizomiy nomidagi TDPU

Surdopedagogika ta'lim yo'nalishi

2-bosqich magistranti

Raximova Adolat Sheripboyevna

Annatsiya

Eshitish bolalar rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Eshitish qobiliyatining cheklanishi, nafaqat kommunikatsion ko'nikmalarga, balki o'qish va yozishga ham ta'sir qiladi. Shu sababli, eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalar uchun maxsus metodikalar ishlab chiqish zarur. Ushbu maqolada eshitish qobiliyati cheklangan bolalarda eshitish idrokini rivojlantirishga qaratilgan bir nechta metodlar ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: *Eshitish, nuqson, nutq, muloqot, metod, visual yordam, maxsus akustik materiallar, multimediya, raqamli texnologiya*

Eshitish nuqsonining turlari

Eshitish nuqsoni turli darajada va sabablarga ko'ra yuzaga kelishi mumkin:

1. Tug'ma eshitish nuqsonlari - bola tug'ilganda mavjud bo'lgan nuqsonlar.
2. Ortirilgan eshitish nuqsonlari - turli kasalliklar, yaralanishlar yoki zararli muhit ta'siri natijasida hosil bo'lgan nuqsonlar.

Eshitish idrokini rivojlantirish metodikasi

Eshitish idrokini rivojlantirishda turli metodlar va strategiyalar qo'llanilishi mumkin:

1. Ovoz orqali o'qitish

Bu metodda bolalarga turli ovozlarni tanitish, ularga e'tibor berish va ovozlarni farqlashga o'rgatish muhimdir. Ovozlarini anglash uchun bolalar bilan muloqot qilinadi va ular bilan imkon qadar ko'p vaqt o'tkaziladi.

2. Vizual yordamlar

Eshitish nuqsoni bo'lgan bolalar uchun vizual materiallar (rasmlar, kartochkalar) juda muhimdir. Bu yordamlar orqali bolalar eshitish qobiliyatlarini rivojlantirishda qo'shimcha qo'llab-quvvatlash oladilar. Masalan, rasm orqali so'zlarni anglash va eshitishni birlashtirish.

3. O'yinlar orqali o'qitish

O'yinlar bolalar uchun o'qitishni qiziqarli va samarali qiladi. Ovozlarini takrorlash, so'zlarni aytish yoki tinglash orqali bilim olish osonlashadi. Misol uchun, "Eshitib, top" kabi o'yinlar yordamida bolalar eshitish idrokini rivojlantirishlari mumkin.

4. Maxsus akustik materiallardan foydalanish

Eshitish qobiliyatini yaxshilash maqsadida maxsus akustik materiallardan (masalan, quloq apparatlari yoki ovozli o'quv qurilmalari) foydalanish juda foydalidir. Bu usullar bolalarga ovozlarni yanada aniqroq eshitishga va anglashga imkon beradi.

5. Multimediyadan foydalanish

Raqamli texnologiyalar yordamida bolalar bilan vizual va audio materiallar orqali ishlash uchun interaktiv o'quv dasturlaridan foydalanish mumkin. Bu metod bolalarning qiziqishini oshiradi va ularning o'qish jarayonida faol ishtirok etishini ta'minlaydi.

Xulosa qilib aytganda, eshitishda nuqsoni bo‘lgan bolalarni rivojlantirishda, metodik yondashuvlar zamonaviy ilm-fan va texnologiyalar bilan birgalikda qo‘llanilishi kerak. Ovoz orqali o‘qitish, vizual yordamlar, o‘yinlar va maxsus akustik materiallardan foydalanish bolalarda eshitish idrokini rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi. Bu metodlar yordamida bolalar o‘zlarining eshitish qobiliyatlarini yaxshilashlari va ijtimoiy hayotda muvaffaqiyatli ishtirok etishlari uchun zarur ko‘nikmalarni egallashlari mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

Giyozovna S. K., Shonazarovna I. C. ESHITISHDA NUQSONI BO‘LGAN BOLALARDA HUQUQIY MADANIYAT ASOSIDA AXLOQIY TARBIYA JARAYONINI SHAKLLANTIRISH //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2024. – Т. 47. – №. 4. – С. 42-44.

Giyozovna, Sadirova Kamola, and Imamova Charos Shonazarovna. "ESHITISHDA NUQSONI BO‘LGAN BOLALARDA HUQUQIY MADANIYAT ASOSIDA AXLOQIY TARBIYA JARAYONINI SHAKLLANTIRISH." *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ* 47.4 (2024): 42-44.

Giyozovna, S. K., & Shonazarovna, I. C. (2024). ESHITISHDA NUQSONI BO‘LGAN BOLALARDA HUQUQIY MADANIYAT ASOSIDA AXLOQIY TARBIYA JARAYONINI SHAKLLANTIRISH. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 47(4), 42-44.

Sadirova K. G. THE IMPORTANCE OF TEACHING FINE ARTS TO CHILDREN WITH HEARING PROBLEMS //International Scientific and Current Research Conferences. – 2023. – С. 35-40.

Sadirova, Kamola Giyozovna. "THE IMPORTANCE OF TEACHING FINE ARTS TO CHILDREN WITH HEARING PROBLEMS." *International Scientific and Current Research Conferences*. 2023.

Sadirova, K. G. (2023, January). THE IMPORTANCE OF TEACHING FINE ARTS TO CHILDREN WITH HEARING PROBLEMS. In *International Scientific and Current Research Conferences* (pp. 35-40).